ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3657 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ԱՊՐԻԼ 1884 — Ն. Տ. 24 ԱՊՐԻԼ

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Դասուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ.
երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՁ — ՀԱՆԱՊԱՋՕՐԵԱՅ — 40 ՓԱՐԱՁ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Դուրս գնացած լրագրաց Ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տէրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիւրա փաշա խօջուլը, Շարգ Զարշըսը թիւ 37 Մասիսի գրասենեակը.

Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր.

Զատուած նամակ, յօդուած, եւայլն եւ չեն արուիր.

Կ. ՊՈԼԻՍ 12 ԱՊՐԻԼ

ԽՄԲԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Վեհ. Սուլթանն Եոզզատի կառավարիչ Հաճի Հասան պէյին Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան և Քամանոյի Պանքային տնօրէն Պ. Տանիէլ Ֆէրնանտէզ Տիազի Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց.

——

Խմբերն էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Ռոտոլֆ իշխանին և Սթէֆանի իշխանուհւոյն տրուած ընծայներուն մէջ ականապարդ մեծագին ընչատուփ մը, գոհարազարդ շքեղ թագ մը, երկու արաբական ընտիր նժոյգ, ծխախոտ, սիկարէթ, Մոքայի հաճելահամ պարկ մը խահուէ, սենեակի մը կահաւորման համար դաղատկրէ կահեր, ընտիր գորգեր և այլ արեւելեան թանկագին հնութիւնք կը գտնուին.

——

Խմբերն էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ ելմտական նախարարն անցեալ չարաթ օրը Ղալաթիոյ երեւելի սեղանաւորաց ոմանց հետ խորհրդակցութիւն մ'ունեցեր է հաշիւներու ինդրոյն վրայ. Թիշեալ լրագրին տեղեկութեանց նայելով, այս խորհրդակցութեան արդիւնքը սա է եղեր որ 1298—99 ելմտական տարւոյ յետնեալ հարկերը շրջաբերութեան մէջ գտնուող հաշիւներու վճարման պիտի յատկանան.

——

Ռոտոլֆ իշխանն ու իշխանուհին այս առաւօտ Պրուսայէն մայրաքաղաքս վերադարձան և այսօր պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս ի վառնա, ուստից Ռուսճուք և Գուրբէյ երթալով՝ այցելութիւն պիտի տան Ռումանիոյ Թագաւորին և ապա Պելկրատ պիտի երթան, ուր փառաւոր ընդունելութիւն մը պատրաստուած է իրենց.

——

Խմբերն էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ կայսերական կառավարութիւնը նկատողութեան առեր է Օսմ. կայսերական Պանքային դիտողութիւններն՝ ի մասին Ռուսիոյ պատերազմական տուգանաց տարեբաժնին վճարման յատկացեալ հասութից անբաւականութեան. Հետեւապէս հրահանգներ ղրկուեր է ելմտական նախարարութեան, որպէս զի արդէն նշանակեալ հասութից վրայ ուրիշ հասոյթներ եւս յաւելու, որք կարենան գոցել տեսնուած բացը.

——

Վէլի Բիզա փաշա և արտաքին գործոց նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ՝ Վեհ Սուլթանին հրամանաւ՝ Ռոտոլֆ իշխանին և Սթէֆանի իշխանուհւոյն պիտի ուղեկցին մինչև ի Վառնա.

——

Երէկ առաւօտ եգիպտական թղթաբերով եկած լրագիրք կը հաստատեն այն լուրը թէ Պերպէրի հարաւային կողմը հաղորդակցութիւնք բոլորովին ընդհատուած են. Գահիրէի մէջ ապրիլ 1 էն ի վեր լուր չէ առնուած Կորտոն զօրավարին վրայ. Խարթումի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Հէրպէն ապրիլ 1 էն ի վեր չէ կրցած որ և է լուր հաղորդել. Աղէքսանդրիոյ Ֆար լրագիրն իւր ապրիլ 17 թուով կը պատմէ թէ իւր խմբագրութեան կողմէ ուղարկեալներու ձեռամբ Խարթում ղրկուած նամակներ Պերպէր թողուեր են, ըստ որում ուղարկեալներն տեն կրցեր ապստամբեալ երկիրներէն անցնիլ.

——

Բաւտէթ-իւլ-Իսքէնտէրիէ ապրելի Թիւնը զեգիպտոս դրաւելու բնաւ դիտաւորութիւն չունի. Անգլիա արդէն բաւական ընդարձակ տէրութիւն մ'ունի, և Եգիպտոսի գործոց մնայուն վարչութիւնն ստանձնել ուզելը բոլորովին անքաղաքական գործ մը կը լինի.»

——

Սուաքիմէն եկած լուրերն իրաց վիճակին մէջ որ և է փոփոխութիւն չեն ծանուցաներ. Օսման Տիքնա միշտ Թամանիէ կը գտնուի և իւր հրոսախմբերը կը գրաւեն այն բոլոր դիրքերը, զորս Անգլիացիք թողուցին, ի մէջ այլոց Զէրիպա բերդը, զոր Պէյքը փաշա շինած էր.

——

Քասայէն եկած լուրերն անորոշ են. Ինչ ինչ զրոյցներու նայելով, այդ բերդաքաղաքն արդէն երկար ժամանակէ ի վեր անձնատուր եղած է ապստամբաց. բայց այս մասին դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն չկայ.

Գահիրէի մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Տոնկոլայի նահանգին վիճակին վրայ, ուր Սուտ մարդարէին ծածուկ պատուիրակները մեծ եռանդով կ'աշխատին. Եգիպտական երկրին այս մասին իշխանութիւններն ապստամբաց մօտալուտ արշաւանքէն կը զարհուրին.

——

Սոֆիայի մէջ հրատարակուած պաշտօնական վիճակագրի մը նայելով, 1884 յունվար ամսոյ մէջ Պուլղարիա ներմուծեալ վաճառաց արժէքն է 1,747,139 ֆրանք, և նոյն միջոցին մէջ արտահանեալ վաճառաց արժէքն է 2,077,836 ֆրանք. Ներածութեան մասնակցած են՝ Աւստրոյ-Հունգարիա 207,099 ֆրանք, Անգլիա՝ 804,154 ֆրանք, Արեւելեան Ռումելի՝ 23,930 ֆրանք, Իտալիա՝ 57,074 ֆրանք, Ռումանիա՝ 147,418 ֆրանք, Ռուսիա՝ 29,913 ֆրանք, Սերպիա՝ 28,157 Թուրքիա՝ 286,008 ֆրանք, Ֆրանսա՝ 133,793 ֆրանք, և միւս տերութիւններն՝ 129,593 ֆրանք.

——

Գահիրէի մէջ հրատարակուող ֆրանսական Պոսֆոր Էժիբսիէն լրագրին մէջ կը կարդանք.

«Գահիրէի Կամ-էլ-Ահմար թաղին մէջ նմանը չտեսնուած իրողութիւն մը պատահեցաւ, որ հմայն բժշկական աշխարհը կը յուզէ.

«Եւրոպացի կին մը, որոյ յղութիւնը մտահոգութիւններ պատճառած էր իւր ծնողաց, յետ բազում տառապանաց վերջապէս ազատեցաւ. Տօքթոր Թ. ի և Թաղին արաբ մանկաբարձին միջոցաւ.

«Այս կին 35 հարիւրորդամէթր երկայնութիւն և 22 հարիւրորդամէթրտրամագիծ ունեցող հաւկիթ մը ծնաւ.

«Օդին հետ շօշափման միջոցին, հաւկիթին կեղեւն իսկոյն կարծրացաւ, ինչպէս կը պատահի հաւազգեաց մէջ.

«Տօքթ. Թ. տեսնելով որ հաւկիթին մէջ չարժում մը կար, որ կենդանի էակի մը ներկայութիւնը ցոյց կուտար, ընտանեաց հաւանութեամբ, կեղեւը կոտրեց, և կատարելապէս կազմուած մանուկ մը գտաւ, ի բաց առեալ սրունքներն ու ոտքերն, որք բոլորովին բադի թաթերու կը նմանէին.

——

Հնդկաստանի Ռանկուն քաղաքին մէջ հրդեհ մը ծագելով՝ երկու օր տեւեր և մեծ վնասներ պատճառեր է. 41 մեծ տուներ այրեր են և եղած վնասը 1,200,000 անգլիական ոսկի կը հաշուի եղեր.

——

Այս աւուր Թարիգի մէջ հետեւեալ հեռագրերը կը տեսնենք.

Մուտանեա 11 ապրիլ. — Ռոտոլֆ իշխանին և Սթէֆանի իշխանուհւոյն շոգենաւն այս առաւօտ ժամ 10 1/2 ին Մուտանեա հասաւ. Թէպէտ կուսակալը, Տէֆթէրտարն, Ալայ պէյին և Մուտանեայի Գայմագամն՝ իրենց համազգեստներն հագած՝ նաւահանգիստը կ'սպասէին կայսերազուն իշխանն ու իշխանուհին դիմաւորելու համար, սակայն կէս ժամ յետոյ իշխանուհին անձնական թեթեւ տկարութիւն մը զգալով, իշխանը պատշաճ չդատեց Պրուսա երթալ, և իւր բաղձանաց համաձայն միայն աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչէ և իւր ուղեկիցք անպաշտօն կերպիւ ժամ 2ին Մուտանեայէն մեկնելով, ժամ 4 ին Պրուսա հասան և թաղապետական պաշտօնատունն իջան. Քառորդ ժամ վերջը, դեսպանն և իւր ուղեկիցք կառքերով և Պրուսայի Աւստրիական հիւպատոսին ուղեկցութեամբ՝ Զեկէպի Սուլթան Մէհմէտ խան, Օսման և Ղազի Օրխան Սուլթաններուն դամբարանները և մեծ մզկիթն այցելեցին և ժամ 6 ին թաղապետական պաշտօնատունը վերադառնալով ճաշեցին, յորմէ յետոյ հիւպատոսարանը գնացին փոխադարձ այցելութեան համար և ապա շուկան և ջերմուկներն պտտելէ յետոյ՝ Մուտանեա վերադարձան. Շոգենաւը դեպի Գալիս ճանբայ ելնելու պատրաստուած է, բայց մեկնելու ժամը դեռ չէ որոշուած.

Մուտանեա, 11 ապրիլ. — Ռոտոլֆ իշխանին և իշխանուհւոյն շոգենաւն և իրենց ուղեկից շոգենաւերն երփներանգ կանդեղներով զարդարուեցան և նաւամատոյցին վրայ հրախաղութիւնք կը լինին. կուսակալն իշխանին կողմէ ի ճաշ հրաւիրուեցաւ Միրամար շոգենաւին մէջ. Թէպէտ մեկնելու ժամը դեռ չէ որոշուած, բայց առնուած տեղեկութեանց նայելով, Միրամար շոգենաւն ուղղակի Գալիս պիտի վերադառնայ.

Ապրիլ 11. — Իշխանն և իշխանուհին Մարմարայի վրայ պտոյտ մ'ըրին և իշխանը շոգենաւէն ելնելով՝ Միխալըճի նեղուցին բերանը պահ մ'որսի ելաւ և իրիկունը Մուտանիա վերադարձաւ.

——

Վառնայի թղթաբերով եկած եւրոպական լրագրաց մէջ հետեւեալ հեռագրերը կը տեսնենք.

Լոնտրա, 17 ապրիլ. — Այս առաւօտեան թայմզ խարթումէն ապրիլ 17 թուով հեռագիր մը հրատարակած է, որոյ խօսքին նայելով, Խարթում այս պահուս ապստամբաց մեծ բանակեցողի մը կեդրոնն է. Քաղաքին պահապան զօրքը կը վանէ ապստամբաց յարձակումները, բայց ռազմամթերքն սկսած է պակսիլ. Իրաց վիճակն օր քան զօր տագնապալից կը լինի. Փոքր փոքր ձեռնուեցաւ շոգենաւեր անցունել Թշնամեաց գծերուն մէջէն՝ Պերպէրի հետ հաղորդակցելու համար, բայց այս փորձ չյաջողեցաւ՝ շոգենաւուց դէմ ուղղեալ մահաբեր կրակին պատճառաւ. Թայմզի թղթակիցը կը յարէ թէ Կորտոն զօրավարը կը խորհի կեդրոնական Ափրիկէ քաշուիլ, տեսնելով որ լքուած է Անգլիական կառավարութենէն, և առանց Զէպէհը փաշայի աջակցութեան՝ ինք երբէք կարող չպիտի լինի համաձայնիլ ապստամբաց հետ, որք իւր ճանբան կը փակեն Պերպէր երթալու համար.

Գահիրէ, 17 ապրիլ. — Փոքր փորձուեցաւ անգլիական թեւարկութիւն խնդրող աղերսագիր մը ստորագրել տալ բնիկ պաշտօնատարաց, բայց այս փորձ չյաջողեցաւ.

Վիէննա, 18 ապրիլ.—Բոլիթիչէ Քորէսբոնտէնց լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գարատաղի իշխանը մտադիր է Սահմանադրութիւն մը տալ իւր ժողովրդեան և Երեսփ. ժողով մը կազմել.

Գահիրէ, 18 ապրիլ (Հաւ.).—Լուրջ տեղեկութիւններ կը հերքեն Խարթումի վրայ հրատարակեալ այն լաւատեսական լուրերն՝ որք անգլիական աղբիւրէ բղխած են, և կը հաստատեն թէ Կորտոն զօրավարին վիճակն յոյժ ծանր է.

Մատրիտ 18 ապրիլ. —Հավանայէն եկած վերջին հեռագրերը կը ծանուցանեն թէ Ակուէրրօ ապստամբապետն իւր խմբին հետ լեռները ապաստաներ է. Իշխանութիւնք խիստ հսկողութիւն մ'ի գործ կը դնեն ծովեզերաց վրայ՝ նոր խռովարարաց ցամաք ելնելն արգիլելու համար. Սպանիական կառավարութիւնն հրաման ղրկեց Քուպայի իշխանութեանց, որպէս զի ամեն խստութիւն ի գործ դնեն ինքնօրինութեան գաղափարին ծաւալումն արգիլելու համար.

Վիէննա, 19 ապրիլ. — Էքսբրպլաթ լրագիրը Լոնտրայէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Անգլիական կառավարութիւնը նամակ մ'ստացած է Կորտոն զօրավարէն, այսպէս գրուած.

«Ոչ մէկ մարդկային իշխանութիւն կրնայ զմեզ աղատել այժմ, զի պաշարուած եմք. Եթէ Աստուած չցրուէ արաբ ցեղերն, անոնք պիտի կողոպտեն և ջարդեն Խարթումի բնակիչներն՝ անգլիական զօրաց երեւումէն շատ առաջ.»

Լոնտրա, 19 ապրիլ. — Գահիրէէն կը հեռագրեն առ Թայմզ թէ Կորտոն զօրավարը Սբը Ի. Պէյրինկէն լուր չառնլուն դէմ կը գանգատի. Կը կարծուի թէ Սբը Ի. Պէյրինկի հեռագրերն ապստամբաց ձեռքը կանցնին.

Սթանտարտ լրագրին Սուաքիմի թղթակիցը կը հաւաստէ թէ Օսման Տիքնա այս պահուս 2,000 մարդ ունի իւր հրամանաց ներքև, և անմիջապէս Սուաքիմի վրայ պիտի յարձակի՝ երբ մնացեալ անգլիական զօրքերն ալ մեկնին քաղաքէն.

Թայմզ լրագիրն՝ իւր այս առաւօտեան թիւոյն մէջ՝ վերստին Կորտոն զօրավարին պաշտօնին վրայ խօսելով կ'ըսէ.

«Անգլիական կառավարութիւնը Կորտոն զօրավարն ուղարկեց պէս դործելու լիազօր պաշտօնով Եգիպտոս ղրկեց՝ նպաստաւոր արդիւնք մը ձեռք բերելու համար, և այսօր այս մի և նոյն կառավարութիւնը՝ ձեռն ի ծոց՝ իւր ճակատագրին կը մատնէ Անգլիոյ ներկայացուցիչն. Այս վարմունք դայթակղական է այսպիսի ծանր գործի մը մէջ.»

Թայմզ, բաց ասի, Գահիրէէն հեռագիր մը հրատարակէ ծանուցանող թէ դատական յանձնախումբն, որոյ պաշտօնն էր խառն դատարանաց համար բարենորոգմանց ծրագիր մը պատրաստել իւր աշխատութիւններն աւարտեր է. Ցանձնախումբը մերժեր է Անգլիոյ ներկայացուցչին ըրած բոլոր առաջարկներն. Այս իրողութիւն պէտք է վերագրել անգլիական կառավարութեան երերուն աշխարհավարութեան, որ օր քան զօր իւր ազդեցութիւնը կը կորուսանէ Եգիպտոս.

Պերլին 19 ապրիլ. —Շլեզվիկ կաղէմն, որ կէս պաշտօնական հանգամանք ունի, կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ կայսերք պիտի տեսակցին.

Պերլին 19 ապրիլ.—Կ'ըսուի թէ Պուլղարք իշխանն է որ՝ Ռուիլհէլմ կայսեր առողջական վիճակին պատճառաւ՝ Պետական խորհրդոյ վերահաստատութիւնը խնդրեր է ընդ նախագահութեամբ գահաժառանգ իշխանին.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ

Կ. ՊՈԼՍՈՑ

—=—

ԱԶԴ

Կը ծանուցուի Թրամուէյի ընկերութեան արժէտեարց թէ 1884 յունիս 1 ին ընկերի 52 արժէթղթոց վիճակահանութիւնը Ղալաթիա, Սաաթճը խան, Ընկերութեան կեդրոնատեղին պիտի կատարուի, 1884 մայիս 1 հինգշաբթի օր, ժամ 2ին կէս օրէն յետոյ.

Ցնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԷ

Կ. Պոլիս 1884 ապրիլ 22

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Լոնտրա 28 ապրիլ.

Այս առաւօտեան Թայմզ կը ծանուցանէ թէ՝ երէկ Սբ Ֆիոլքի եւ Էսսէքսի կոմսութեանց մէջ քանի մը հէտերու վրայ, երկրաչարժի ցնցումներ զգացուեր են, մանաւանդ Իպսուիչի եւ Քոլչէսթրի մէջ. Մեծամեծ վնասներ եղած են.

Պերլին 23 ապրիլ.

Խարքոֆէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Խարքոֆի ոստիկանութեան պաշտօնատան պատուհանին վրայ ռումբ մ'արձակուեր է մարդու մը կողմէ, որ յետոյ ձերբակալուեր է. Այս եղեռնական փորձին հեղինակն ալ վիրաւորուեր է ռումբին պայթումէն.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօն. Ժողովն յառաջիկայ երկուշաբթի իւր չորրորդ նիստն ընելու հրաւիրեալ է ի Պատրիարքարան.

Խառն ժողովն ալ չորեքշաբթի օրը նիստ պիտի ընէ.

——

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Աւստրօ-Հունգարական Լոյտի շոգենաւուց Կ. Պոլսոյ գործակալութեան տնօրէն Պ. Ֆօրնի՝ Մօսիւ Ջունդի միջնորդութեամբ հաճեր է Երուսաղեմի Հայոց Ցակոբեան ուխտին միաբաններուն արտօնութիւն տալ ձրիապէս ուղեւորելու Լոյտի շոգենաւերով. Միանգամայն հաճեր է տնօրինել որ Ս. Երուսաղեմի Հայոց միաբանութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ կարասի, գիրք և այլն ձրիապէս փոխադրուին այսուհետև.

Պ. Ֆօրնիի այս գործն արդարև շնորհակալութեան արժանի է.

——

Երեքշաբթի աւուր Ժուրնալ տը Քոնսթանթինոբլի մէջ հետեւեալ տողերը գոհութեամբ կը կարդանք.

«Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ Աւստրօ-Հունգարական գաղթականութեան ամենէն ծանօթ և ամենէն պատուաւոր անդամներէն մին՝ Մօսիւ Ա. Ջունդ՝ երկաթեայ թագին պատուանշանը պիտի ստանայ, որ՝ ինչպէս յայտնի է, Պարոնութեան տիտղոս կուտայ այդ պատուանշանն ստացող անձանց.»

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱԿԱՑ

Մասիսի մէջ հրատարակեալ մեր երկու առակներն ոմանց կողմէ թիւր մեկնութեանց առիթ տուած լինելով, պարտ կը համարինք յայտարարել թէ սոյն առակները բնաւ ո՛ եւ է անձի կամ մարմնոյ ակնարկութիւն կամ վերաբերութիւն չունին, այլ պարզապէս իրական առակներ են զորս դրած էինք բանասիրաց ճաշակ մը տալու նպատակաւ.

Վահան Վարդապետ Պարգեւեանց

1884 ապրիլ 12.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ.

—=—

Հեռագիրն անցեալները ծանոյց թէ Ֆրանսայի գահօր քաղաքին մէջ արձան մը կանգնուած է ի յիշատակ հանգուցեալ Գ. Կամպէթթայի, և թէ այս առթիւ մեծ հանդէս կատարուած է, և նախարարք ճառեր խօսած են։

Թռ. լրագրին իւր վերջին թիւերէն միոյն մէջ այս հանդիսին վրայ խօսելով, ի վեր կը հանէ Կամպէթթայի բաժինը՝ ֆրանսական Հանրապետութեան հաստատման և զօրացման մէջ։

«Այս նկատմամբ երկու գլխաւոր կէտեր ուշադրութեան արժանի են։ Նախ, Կամպէթթա օգտակար կերպարանափոխութիւն մը կրել տըւած էր Հանրապետական կուսակցութեան, մինչեւ ցայն վայր գաղափարական և բացարձակ հանգամանք մ'ունեցող կուսակցութիւն մը՝ երկիր մը կառավարելու կարող կուսակցութիւն մ'ընելով. և որ առաւելագոյն է, մի և նոյն կուսակցութենէն, որ գործոց վարչութեան անպատրաստ և անկարող կը թըւէր, իրական կառավարութիւն մը հանեց, որ իւր պատասխանատուութեան զգացումն ունի, ներքին և արտաքին որոշ քաղաքականութեան մը կը հետեւի, վերջապէս կ'ըմբռնէ իւր պաշտօնն և իւր ոյժը կամպէթթայի շնորհիւ, Հանրապետութիւնը դադրեցաւ լինելէ բնաջնջական էութիւն մը, որ թէև անհունապէս պաշտելի, բայց յաւիտենապէս անմատչելի էր։ Հանրապետութիւնը դադրեցաւ չաստուածութիւն մը լինելէ՝ թանձրացեալ, մարդկային, քաղաքական եղելութիւն մը լինելու համար։ Այժմեան դրական Հանրապետութիւնը դուցէ նոյնչափ կատարեալ չէ որչափ իմաստասիրաց և բանաստեղծից գաղափարական Հանրապետութիւնը, բայց այս վերջնոյն վրայ սա մեծ առաւելութիւնն ունի, թէ արդեամբ գոյութիւն ունի, և կարող է օր ըստ օրէ կատարելագործուիլ։

«Զգարմանանք այն երազատեսներուն յուսաբեկութեան վրայ, որք իրենց իտէալին հայեցողութեան մէջ կ'ընկղմէին, երբ սկսան այս իրական Հանրապետութիւնը բաղդատել իրենց պաշտած Հանրապետութեան հետ։ Մին այնչափ հեռի է միւսէն, որ այլ եւս չեն ուզեր ճանչել զայն։ Կ'ամբաստանեն զկամպէթթա իբրեւ մատնիչ, որովհետեւ իրենց երազածը չտուաւ իրենց։ Ցոյժ բնական է այս։ Իրենց համար, ինչպէս նաև հին ժամանակաց պղատոնեանց համար, ամէն ստեղծագործութիւն անկումմ մ'է. գաղափար մը որ իրականութիւն կը դառնէ՝ կ'իյնայ, որովհետեւ չկրնար թանձրացեալ լինել առանց բան մը կորուսանելու իւր մաքրութենէն, առանց կրելու դրական իրաւանց ստորին հաղորդակցութիւնը։ Այս է յայտ Անհաշտից (Էնթրանղիժան) Կամպէթթայի ոճիրը։ բայց այս է նաև Կամպէթթայի անկորնչելի պատիւն՝ նոցա համար որք Հանրապետութիւնը կը սիրեն Հանրապետութիւն լինելուն համար միայն։

«Սա գաղափարէն թէ, Ֆրանսայի անժխտելի կառավարութիւնը լինելու համար, Հանրապետութիւնը նախ կառավարութիւն մը պարտէր լինել, ծագում կ'առնու Կամպէթթայի բոլոր քաղաքականութիւնը։ Կառավարութիւն մը լինելու համար, պէտք է ունենալ հիմնադիր մը, յորմէ չենք հասկնար հնչուն և դատարկիմաստ սկզբանց չարք մը, այլ ճիշդ ըմբռնում մը կացութեան գործնական դժուարութեանց, որոշ մեթոտ մը այդ դժուարութեանց մերձենալու և զայնս լուծելու, նաև պատշաճ լուծումներ մէն մի խնդրոյ որ կը ներկայանայ։ Այս կէտին վրայ և, այն պետական անձն որոյ հանճարը կը փորձենք ուրագծել, ըրաւ ինչ որ հարկ է ընել, դրաւ սկզբունքները, բացատրեց մեթոտը, և ցոյց տուաւ գլխաւոր լուծումները։ Կրնանք ըսել թէ Ֆրանսայի մէջ Հանրապետութեան համար այն բանն ըրաւ ինչ որ Քաւուր ըրաւ Իտալիոյ Թագաւորութեան համար. գտաւ եղանակն որով գաղափարը կարէր մտնել իրողութեանց մէջ, և ի վերջոյ տիրել անոնց, կերպարանափոխ ընելով զայնս։ Ոչ ոք կամպէթթայէն աւելի չէ զգացած կամ զգացուցած՝ կառավարութեան գործնական հարկը։ Հանրապետութեան համար, չկառավարելն հրաժարիլ է, Ֆրանսայի գործոց վարչութեան մասին իւր անկարողութիւնը խոստովանիլ է, կերպիւ իւրք յայտարարել է թէ կառավարութեան աթոռը թափուր է, և առաջին փառասէրը կամ գործնական մարդն հրաւիրել է որ գայ հոն բազմի։ Աւասիկ ինչ որ հասկցած էր Կամպէթթա, և այս պատճառաւ իւր բոլոր ջանից առարկայն էր միշտ Ֆրանսայի համար ճշմարիտ կառավարութիւն մը վերաշինել, որ նոյն ինքն ազգին բացատրութիւնն ու պատկերը լինի։

«Հանրապետական վարչութեան և աշխարհավարութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ, Կամպէթթայի այս ոգին զգալի եղած է թէ՛ տրամաբան և թէ՛ ազդու եղանակաւ մը։ Ցանկի վրայ քուէարկութեան հրատարակումէն մինչեւ բանակին վերակազմութիւնն և գաղթականաց աշխարհավարութիւնն, անցնելով երեւմուտքէն, դատաւորութենէն, վատիկանի հետ կնքեալ կրօնական պայմանագրին պահպանումէն, այս ամէն խնդրոյ վրայ և ամէն ուրեք, կ'ըսենք, Կամպէթթա թողուց այն հասկցողութեան, այն մտահոգութեան խորին նշանները։ Այսպէս խօսելով, մենք մտադիր չենք գովել կամ ընդունիլ ամէն ինչ զոր մեծ ատենաբանը մեզ թողած է իբրեւ քաղաքական ժառանգութիւն։ Կուզենք միայն ի վեր հանել այն էական ներշնչումմ, կամ գաղափար, որ կը վարէր զնա, ներշնչումմ մը որ յետ այսորիկ մեր երկրին մէջ Հանրապետութեան տեւողութեան և յաջողութեան պայմանն իսկ լինել կը թուի մեզ։ Նա կ'ուզէր հաշտարար քաղաքականութիւն մը ներքնապէս, և արտաքին երկիրներու մէջ՝ հաստատուն և յարգելի քաղաքականութիւն մը։ Ի՞նչպէս չքաղձանք այս երկու բաներուն, թէ և կը սիրենք Ֆրանսան և Հանրապետութիւնն, և ի՞նչպէս կրնանք բաղձալ այդ բաներուն, առանց կատարելու անոնց էական պայմանը։

«Կը տեսնենք ուրեմն թէ ի՞նչպէս Կամպէթթայի քաղաքական ըմբռնումը կը բղխեր իւր հայրենասիրութենէն, և այս է երկրորդ կէտն որոյ վրայ կ'ուզենք խօսիլ։ Այդ հայրենասիրութիւնը կը փայլի կիզիչ բոցով մը ազգային պաշտպանութեան (ընդդէմ Գերմանացւոց) այն անագորոյն ժամանակամիջոցին մէջ։ Բայց կը սխալին անոնք որ Կամպէթթայի հայրենասիրութիւնն այդ վայրկենին մէջ և եթ կ'ուզեն տեսնել։ Հայրենասիրութիւնը նորա բոլոր կենաց հոգին եղած է, նորա բոլոր խորհրդոց ներշնչումը։ Անտարակոյս նա եղաւ կուսակցութեան և կռուոյ մարդ. բայց միշտ հայրենասիրական զգացումն իւր մէջ ուրիշ զգացումները գերազանցած է։ Ինչ որ հայրենի երկրի այս սէրն անոր կը ներշնչէր թշնամւոյն արշաւանաց այն տխրագին աւուրց մէջ, ինչ որ յայնժամ անկողմնապահութիւն և ներողամտութիւն կուտար նմա, դրկաբաց ընդունելու և գովելու համար ամէն կուսակցութեանց վերաբերող անհատից անձնուիրութիւնները, նոյն հայրենասիրական զգացումն էր նաև որ կ'ոգեւորէր զինք՝ երբ յետոյ սկսաւ քարոզել հանրապետական կուսակցութեան ամէն երանգներուն՝ հաշտութիւն և միութիւն, և երբ ազգային Հանրապետութեան դուռները կը բանար ամէն յօժարակամ դիմողներուն առջև, առանց անցեալին վրէժը պահելու, և առանց վնասաբեր անվստահութիւն ունենալու ապագային համար։ Այս միութեան և համերաշխութեան մտածումն է որ, իւր պերճախօսութեան չափ, կը կազմէր Կամպէթթայի բարոյական իշխանութիւնն իւր կենաց մէջ։ Նոյն մտածումն է նաև որ իւր անունը խորհրդանշան մը կ'ընէ հաշտութեան և խաղաղութեան. և նոյն մտածումէն ներշնչեալ էին՝ գահօրի հանդիսին բոլոր ներկայք և ատենաբանք։ Նախարարաց խորհրդոյ Պ. Նախագահը ճարտարախօս թարգմանն եղաւ այդ մտածման, և բացատրեց զայն իբրեւ ճիշդ նշանակութիւն այս ազգային տօնին։ Ինքն իսկ կամեցաւ նոյն մտածման համաձայնիլ, այս առթիւ զգուշանալով ամէն ակնարկութենէ օրուան քաղաքական վէճերուն և կռիւներուն։ Այս բանիս համար թերեւս ամէն ոք երախտապարտ պիտի չմնայ Պ. Ժիւլ Ֆերրիի. բայց և այնպէս, դէշ չէ որ այս մէկ օրուան զինադադարը, զոր կը պարտինք միութեան և հաշտութեան մեծ առաքելոյն յիշատակին, այսպէս տօնուած լինի։ Ընդհակառակն, մեք կը փափաքէինք որ կուսակցական կրից և կռուոց այս զինադադարը առաւել յաճախակի պատահէին և առաւել ընդհանուր կերպով, պարկեշտ և ուղղամիտ հակառակորդաց առաւել ստէպ առիթ ընծայելու համար որ իրարու հանդիպին, և իրարու հետ հաղորդակցին հայրենեաց սիրովն և այնպիսեաց յիշատակովն, որք արժանի հանդիսացած են հայրենեաց։»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

—o—

Թէ՛ Մերվին և թէ՛ Մերվէն յԱֆղանստան տարածուող երկրին Ռուսաց կողմէ գրաւումն, ըստ վերջին տեղեկութեանց, ծանր մտահոգութիւն կը պատճառէ Հնդկաստանի մէջ։ Կալկաթայէն անգլիական լրագրաց ուղղեալ հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Աֆղանստանայ և վերին Հնդկաստանի շուկաներուն և պաղարներուն մէջ օրուան խնդիրն է այս։ Անգլոյ–Հնդիկ և բնիկ Հնդիկ հասարակութիւնք տարբեր զգացումներ ցոյց կուտան։ Առաջինք, որք ուղղակի շահ ունին անգլիական տիրապետութեան Հընդկաստանի վրայ անվթար պահպանման մէջ, ըստ որում իրենք եւս Անգլիացի են, կը պահանջեն որ Անգլոյ–Հնդիկ կառավարութիւնը զօրաւոր միջոցներ ձեռք առնու Աֆղանստանն և հետեւապէս Հընդկաստանը պաշտպանելու համար Ռուսաց յառաջխաղացութեան դէմ, որ այժմ առաւել քան երբէք հաւանական դարձած է։ Իսկ Հնդիկ ժողովուրդը ներքին դոհունակութեան զգացմամբ մը դիտել կ'երեւի Ռուսաց յառաջխաղացութիւնն, ո՛չ թէ որովհետեւ կը նախընտրէ նոցա կառավարութեան եղանակն, այլ որովհետեւ կը զգայ թէ, թըշնամին իւր դրանց մօտ տեսնելով, Անգլիա ուզէ չուզէ պիտի պարտաւորի գոհացնել Հնդկաստանի բնիկ ժողովուրդներն, որպէս զի իրեն յարեալ մնան, և վտանգի ժամուն, անգլիական զինուց յաջողութեան համար հաւատարմապէս կռուին, փոխանակ ներքին ապստամբութիւններով ու քաղաքային պատերազմներով թշնամւոյն յարձակողական ձեռնտուութիւնը դիւրացնելու։ Անգլիացիք թէև սկզբամբ կ'ընդունին Հնդիկները գոհ ընելու և անգլիական վարչութիւնն անոնց շահաւոր և սիրելի ընելու պէտքը, բայց գործնականի մէջ միշտ այս սկզբան համեմատ չեն շարժիր, որպէս օրինակը դեռ մօտերս ցուցուցին, երբ ընդհանուր ընդդիմութիւն մ'ըրին Հնդկաստանի ազատամիտ փոխարքային՝ Լորտ Ռիբոնի ծրագրին, որ կ'ուզէր դատաւորական իշխանութեան մասին բնիկ դատաւորներն հաւասար կացուցանել անգլիացի դատաւորաց։

Ռուսաց յառաջխաղացութեան ակներև վտանգաց առջև, Անգլոյ–Հնդիկ կառավարութիւնն ևս բոլորովին անտարբեր չմնար։ Ընդհակառակն, մինչև Պելուճիստան, (որոյ մէկ մասն այժմ Անգլիացւոց ձեռքն է։) երկաթուղոյ մը շինութեան որոշումը Մերվի գրաւումէն յետոյ տրուած է։ Այժմ ալ կը ծանուցուի թէ Հնդկաստանէն Աֆղանստան տանող կիրճերու մէջ զինուորական պիտոյից ու պաշտօններու մեծամեծ շտեմարաններ կը կառուցանեն, և թէ խօսք կայ որ Անգլիացիք վերստին զօրք պիտի դրկեն Քանտահար, այս անգամ բարեկամաբար գրաւելու համար Աֆղանստանայ այդ կարեւոր քաղաքն, և թէ, վերջապէս, մինչեւ իսկ Հէրաթ քաղաքն Անգլիացի ճարտարագէտներու ձեռամբ ամրացնելու խորհուրդ կայ։

ՆՈՐՎԷԿԻԱ ԵՒ ՇՈՒԷՏ

—=—

Մեր ընթերցողք տեղեկութիւն ունին այն վէճին վրայ, որ բաւական ժամանակէ ի վեր ծագած է Շուէտի և Նորվեկիոյ Օսքար Թագաւորին և Նորվեկիոյ Երեսփոխանական ժողովոյն միջև, վէճ, որ Նորվեկիոյ նախարարներուն դատաստանի ենթարկման և դատապարտութեան և ի վերջոյ պաշտօնանկութեան պատճառ եղաւ։

Ըստ Նորագոյն տեղեկութեանց, յայտնի է թէ Օսքար Թագաւորը մի նոր նախարարութիւն կազմած էր։ Բայց կ'երեւի թէ Թագաւորը, թէև անձնապէս պատուական մարդ, փոյթ չէ տարած դատարանին վճիռները խղճի մտօք կատարելու և ամենայն ճշդութեամբ յարգելու, ըստ որում նախկին նախարարութեան անդամներէն անոնք որ շատ ծանր յանցանք չունենալով, ո՛չ թէ պաշտօնանկութեան, այլ միայն տուգանք վճարելու դատապարտուած էին, նոր նախարարութեան կրցած են անդամակցիլ։ Այսպէս, կերպիւ իւրք Թագաւորը պատերազմի հրատարակութիւն մ'ըրած կը լինի ընդդէմ մեծամասնութեան յիշեալ Երեսփոխանական ժողովոյն և ընդդիմադիր կուսակցութեան լրագրերք, գլխաւորապէս Դոկլոյդին, կ'ըսեն թէ Երեսփոխանութեան մեծամասնութեան ուրիշ հնարք չմնար, բայց եթէ «դանակով պատերազմիլ» Թագաւորական իշխանութեան հետ։

Իրենց պաշտօնին մէջ վերահաստատեալ երեք նախարարք են Պ. Շվայկարտ, ծովակալ Լօհանսըն և Պ. Հէրձպերկ։ Շվայկարտ մինչև իսկ նախարարապետի պաշտօնին կոչուած է փոխանակ Պ. Սելմերի։ Ուրեմն, Թագաւորը մինչև վերջը չզիջանիր ո՛չ դատարանին որոշմանց, ո՛չ ալ երեսփոխանական մեծամասնութեան կամաց։ Պահ մը կ'ըսուի թէ խորհած իսկ էր կռուասէր նախարարութիւն մը կազմել ընդ նախարարապետութեամբ Պ. Սթանքի, և թէպէտ այս խորհուրդէն ետ կեցած է, բայց իւր նոր նախարարութեան բոլոր անդամներն ալ կողմեան կուսակցութենէն առած է, մինչդեռ Սահմանադրական օրինաց եթէ ոչ տառը՝ գէթ ոգին կը պահանջէ որ Ազգային ժողովին մէջ մեծամասնութիւն կազմող կուսակցութիւնը գործոց գլուխը դըրնուի, մանաւանդ երբ այդ մեծամասնութիւնը կենսական խնդրոյ մը մէջ ցոյց կուտայ թէ անհամաձայն է փոքրամասնութեան։

Նախկին ծովային սպայ և մեծ կալուածատէր Պ. Շարլ Լէօվինքիոլտ, որ Նորվեկիոյ ներկայացուցչը պիտի լինի Սթոքհոլմի նախարարաց խորհրդին մէջ, զօրավար Տահլ, որ պատերազմական նախարար կարգուած է, և եկեղեցական նախարար անուանեալ Պ. Դայերս, ամենքն ալ պահպանողական կուսակցութեան կը վերաբերին, և կը գուշակուի թէ իրենց պաշտօնավարութեան մէջ բուռն ընդդիմութեան պիտի բաղխին միջ Նորվեկիոյ Երեսփոխանական ժողովոյ մեծամասնութեան կողմէ։

Այս պայմանաց մէջ, ինչպէս կ'երեւի, երեսփոխանութիւն և թագաւորական իշխանութիւն ապակաւին համաձայնելէ հեռի են ի Նորվեկիա, և այս սահմանադրական կռիւը մեծ ուշադրութիւն կը դրաւէ Եւրոպիոյ մէջ։ Տեսնենք թէ վերջնական արդիւնքն ի՞նչ պիտի լինի. բայց ցարդ կատարուած իրողութեանց վրայէն դատելով, յաղթութիւնը դարձեալ երեսփոխանական ժողովոյն պիտի մնայ, որովհետեւ Նորվեկեան ազգն յայտնապէս իւր Երեսփոխանաց կողմը կը բռնէ, և եթէ արդի Ազգային ժողովը Թագաւորէն լուծուի, կարի հաւանական է որ նորակազմ ժողովն առաւել եւս հակառակի Թագաւորին։ Պահպանողականք ո՛չ միայն Նորվեկեան Երեսփոխանութեան, այլ և Նորվեկեան ազգին մէջ փոքրամասնութիւն մը լինել կը թուին։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՑ ՊԱՐՏՈՒՑ ԲԱՐՁՄԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՑ

ՈՒՂՂԵԱԼ

ԱՌ

Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՑ ՊԱՐՏՈՒՑ ԲԱՐՁՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ ԲՆՆԻՉ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆ

Թիւ 2092.

Վսեմափայլ

Յովհաննէս Էֆէնտի Նուրեան

Ատենապետ Ս. Երուսաղիմայ պարտուց բարձման միջոցներու բնիչ Ցանձնաժողովոյ

Հայրն Հայրն Հայրն

ի Բերա,

Վսեմափայլ Տէր.

Ցանձնաժողովդ ամսոյս 16 Թուագրեալ նամակաւ մը խնդրած լինելով Ցանձնաժողովէս Երուսաղիմայ պարտուց բարձման խնդրոյն վերաբերեալ տեղեկագիր մը մատուցանել իրեն, կը փութամք ներկայիս կատարել զնոյն յանձնարարութիւնն՝ համառօտակի խօսելով այն ամէն պարագայից վրայ, որք մեր ստանձնած պաշտօնին կը վերաբերին։

1879 տարւոյ վերջերը Բարձրաշնորհ Տ. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հայրն ուշադրութիւն դարձնելով Երուսաղիմայ Սրբոց Յակոբեանց վանուց դառնադէտ վիճակին վրայ, որ ծանր պարտուց ներքեւ ընկած էր, նոյն տարւոյ օգոստոս 24ին տեղի ունեցած Ազգ. Եբեսփոխանական ժողովոյ Ը. նստին մէջ առաջարկած էր Ժողովոյն՝ այդ պարտուց խնդրոյն ընդ փոյթ լուծում տալու և վանքին ապագայն բարւոք մատակարարութեամբ ապահովցնելու համար՝ կազմել լիազօր յատուկ Տեղեկագրոյ մը մէջ, որ 1879 սեպտեմբեր 5 թուականը կը կրէ։

Ցանձնաժողովս՝ ի սկզբան իւր պաշտօնավարութեան՝ իւր գրասեղանին վրայ ունենալով յիշեալ հաշիւներն և վանօրէից խորհրդոյ Տեղեկագիրն, ինչպէս նաեւ 1878–79 տարւոյ հաշուեցոյցն, տեսաւ թէ իւր կազմութենէն գրեթէ 4 ամիս առաջ, այսինքն 1879 ապրիլ 30ին Ս. Աթոռոյ ընդ պարտէ 2,880,161 ղրուշ 4 փարայի հասած էր, ողջ դրամ ըլլալով։

Պէտք էր այդ պարտքը վճարել։

Բայց Ցանձնաժողովոյս յանձնուած պաշտօնը միայն պարտուց բարձման միջոց մը գտնել չէր, այլ՝ որ կարեւորն էր՝ ապահովել Ս. Աթոռոյ ապագայն, որպէս զի Ազգն ժամանակէ մը յետոյ նորէն նմանօրինակ տագնապ մը չկրէ։

Ուստի, որոշուեցաւ նախ այդ պարտուց իսկութիւնն և պատճառները նոյն իսկ ի տեղւոջ անդ քննելու համար պատուիրակ մը ղրկել Երուսաղէմ, նորա անցեալը մանրախոյզ հետազօտելու և՝ փորձառութեան տուած դասերէն օգուտներ քաղելով՝ ապագային ապահովութեան համար անհրաժեշտ և կարեւոր դատուած միջոցները կարգադրելու պաշտօնով։

Ըստ այսմ որոշման Պատուիրակ ընտրուելով Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ քանի մը շրջաններուն մէջ Ատենապետութեան պաշտօն վարող Ասլանեան Վսեմ. Ստեփան փաշայն, երկար խորհրդածութեամբ և շրջահայեաց տեսութեամբք ի գիր առնուած հրահանգով մը զինեալ, որ կը պարունակեր Ցանձնաժողովոյս սկզբունքներն, ինչպէս նաեւ հետն առնլով վանօրէից խորհրդոյ գիտողութիւնները պարունակող Տեղեկագիրն, նոյն 79 տարւոյ նոյեմբեր 12ին հասաւ Երուսաղէմ։

Հարկ չենք տեսներ մի ըստ միոջէ երկարօրէն պատմել կատարուած քննութեանց արդիւնքն և այն ամէն մանրամասնութիւններն, որք Վսեմ. Պատուիրակի պաշտօնին կատարման կը վերաբերին և որք՝ Ցանձնաժողովոյս կատարեալ գոհունակութեան պատճառ եղած ամբողջովին արձանագրուած են մեր ընդարձակ Արձանագրութեան մէջ։

Բաւ է միայն ի դիտութիւն յիշել սա գլխաւոր դրծողութիւնները թէ, Վսեմ. Պատուիրակն Ս. Աթոռոյ անցեալը միաբանական յատուկ Մասնախմբի մը ընկերակցութեամբ մանրակրկիտ քննելէ, հաշիւներն ստուգելէ և վանօրէից խորհրդոյ վերոյիշատակեալ Տեղեկագրոյն մէջ պարունակուած հաշուական ինչ ինչ դիտողութեանց պատասխաններ և բացատրութիւններ հաղորդելէ յետոյ, որք ապա Ցանձնաժողովոյս կողմէն վերոյիշեալ հաշուագիտաց խմբին մի կարեւոր անդամին նկատողութեան յանձնուած և գոհացուցիչ գտնուած են, անցելոյն փորձառութենէն օգտեալ Ս. Աթոռոյ վարչութիւնը կանոնական տրամադրութեան իշխանութեանը ենթարկեց. ծախուց մատակարարութիւնն ելմտացոյցով սահմանափակեց. փոխառական գործողութիւններն՝ ըստ կարելւոյն՝ սեղմեց և օրինաց ներքեւ դրաւ. ելմտական հաշիւները գանազան հսկողութեանց և քննիչներու ներքեւ ապահովեց. կրկնատումարի դրութեամբ հաշուակալութեան օրինաւոր նոր դիւան մը հաստատեց, և, վերջապէս, վանուց Տեսչութիւնն Ազգ. կեդրոնական իշխանութեան համաձայնութեամբ՝ պարտաւոր կացոյց զայն ամէն տարի իւր համարատուութեան տեղեկագիրը մատուցանել Ազգ. Երեսփոխանական ժողովոյն՝ ներփակելով անցելոյն հաշուեցոյցն և յառաջիկայի ելմտացոյցն։

Ազգ. Երեսփոխանական ժողովն իւր 1880 հոկտեմբեր 10ին գումարեալ ժ. նստին մէջ, Երուսաղիմայ Վսեմ. Պատուիրակին համաձայնութիւնը լսելէ և գոհ լինելէ յետոյ, միաձայն ընդունելեաց տուաւ նմա, և վերացոյց այն կանոնագիրն, զոր պատրաստած էր նորին Վսեմութիւնն և զոր Միաբանութիւնն ընդունած և Ցանձնաժողովս՝ յետ ուսումնասիրելոյ՝ գործադրութեան արժանի դատած էր արդէն։

(Շարունակելի)

ԶԱՏԻԿ

ԵՒ ՀԱՑ ՈՒՄՈՒՑԻՉՔ

—=—

Քրիստոս յարեաւ, Զատիկն եկաւ.
Բնութիւնն յարեաւ, Զատիկն եկաւ.
Մարտիկ մեռաւ, Զատիկ եկաւ.
Ապրիլ ծընաւ, Զատիկն եկաւ։

Զատիկն եկաւ, հաւկիթ ու մարդ՝
վարդակարմիր ըզգեցան զարդ.
Ցաճարք ու տունք, դաշտք ու պարտէզ,
Շողան, բուրեն, նուագեն պէսպէս։

Ցոյնք արձակեն ատրճանակ.
Հայք կըրակի չունին ճարակ, —
Հաւկիթ կոտրել, փաբա կոտրել,
Այդ կոչումովն են Հայք ծընել։

Սիրահարն հուր առ սիրուհին
Զօնէ ծաղիկ, մաղթանք ջերմին.
Եւ քահանայն առ երեցկին
Ցաք տաք հաչիւ տայ Նոպէին։

Եղբարք զեղբարքս համբուրեն
Սովորութեամբ քան սըրտերնէն.
Թաթիկ ապ՝ ընեն տըղէք,
Կարմիր հաւկիթ ուզեն, ստանան։

Թէ՞զ վարժապետք... ամսականին
Ամենքն առած չեն տակաւին.
Սիրուհի կամ կին, մանուկ, մայր,
Ունին նոր՝ պիտոյք հազար։

Քրիստոս յարեա՞ւ ի մեռելոց.
Այլ ուսուցիչք ազգին Հայոց
Զը տեսան ո՛չ Քրիստոս ո՛չ կոյս.
—Վա՛յ ձեզ որ տաք մանկըտւոյն
լոյս...։

ԳՐԱՍԷՐ ԱՏՈՄ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

—o—

ԹՐԱԿԻԱ

ՅեպէրոՒՒՒ կաւլէոզլու (կեւլէոզլու)

(Շարունակութիւն)

—

Բ. Ցոյն

Քաղաքիս յոյն բնակութեանց թիւն 778 ի չափ է. ունին 5—6 եկեղեցի, ընդ որս մի քանի մանաւոր ուխտատեղիք և 4 կրթարաններ, յորոց երկուքն արական և երկուքն իգական սեռին պատկանող։ Արական սեռի ուսանողքն երեք աստիճանի բաժնուած են. Ա. ծաղկոց, Բ. նախակրթարան, Գ. ուսումնարան, որք՝ ընդհանրապէս խօսելով՝ լաւ ուղղութեան մը տակ կը գտնուին. գովելի է մանաւանդ իրենց մաքրասիրութիւնն և օտար մարդն անգամ հաճոյք կ'զգայ, տեսնելով ցոյն ուսանողաց կոկիկ վիճակը։

Քիչ խնամք չի տարուիր նաև իգական սեռի բարւոք դաստիարակութեան մասին, որ ստուգիւ նախնական խարիսխն է առաջնոյն։

Ցոյնք կ'զբաղին ընդհանրապէս առևտրով, մասնաւոր վաճառականութեամբ և հողագործութեամբ. իրենց մէջ կը գտնուին մի քանիներ, որք ագարակատէր են և ունին կարեւոր դիրք քաղաքիս մէջ. սոյն ազգն լրջօրէն յառաջ կը դիմէ յամենայնի և աստ ունի պատուաբեր օրինակներ։ Իրենց ծագումն նախնական է։ Ցունաց հասարակ կանայքն չէմդէր կոչուած տեսակ մը գիւղական լաչակ կը գործեն, որոց գոյն և ծաղիկներն կըրկին իրենք կուտան, որով բաւական առևտուր կ'ընեն քաղաքիս շրջակայ գիւղօրէից հետ։ Սոքա ևս գովութեան արժանի աշխատասէր են իրենց ընտանեկան շրջանակին մէջ։ —

Գ. Հայ

Տեղւոյս Հայոց սկիզբն, շարունակութիւն եւ այժմեան վիճակ։

Ըստ ծերոց աւանդութեան և թերի մի՛շատակագրոյ մը, Կալիպոլսոյ Հայերն 350 տարի առաջ գաղթած են Դալ՛ աւորաբար Ակնէն և իւր վիճակէն և իրենց նոյն ժամանակներ ունեցած տառապանքներէն և հարստահարութիւններէն (կ'աւանդուի նաև Պարսկական հալածանքէն) փոքր ինչ մխիթարութիւն և հանգիստ գտնելոյ յուսով կը թողուն իրենց մեծ պապերուն և մամիկներու երկիրն ու նոցա նուրբական տեղիք, խուռն բազմութեամբ կը գաղթեն այլեւայլ երկիրներ, ոմանք ձորերու և լեռներու մէջ բընակութիւնք կը հաստատեն։ Ասոնցմէ 18—20 տան չափ ճամբայ կ'ելնեն և կուգան կը հասնին Մարմարայի ափունքը, այն է Բուլմէլիին մերձ Անատոլիին եղերքն, ուր 7 նաւակներ վարձելով մէջ կը նստին և կը նաւին դէպ ի յոյս տեղին։ Փոքր ինչ՝ յառաջ գնալէն յետոյ ծովուն վերայ, որ բնութենէն կարեկցելոյ գութ չունի, հարաւային հով մը կ'ելնէ և ամենասոսկալի ալեկոծութիւն մը կ'սկսի ծովու մակերեւոյթին վերայ որ կ'ըսպառնայ ծովամոյն առնել զիրենք. այս տխուր պահուն ճիչեր կ'արձակեն և երկինք ու երկիր կը կոչեն իրենց յօգնութիւն, բայց ի զուր. վերջապէս 7 նաւակներէն հինգը կ'ընկղմին ուղեւորներովն հանդերձ և մնացեալ երկուքն կը ժամանեն յայս թերակղզին ուր կիսամեռ դուրս կելլեն Քրիստոսի առաջին աշակերտաց թուոյն չափ հոգւով, իրենց Գրիգոր-Բուք անուն վարդապետի առաջնորդութեամբ։

Սոցա ասա գալուն 350 տարի լինելը յիշատակագրէն և աւանդութենէն աւելի վաւերական է հետեւեալ ընթեռնլի հին տապանագիրն զոր հետաքրքրութեամբ գտայ իրենց նախնի դերեզմանատան մէջ «Այս է տապան հանգստեան Ստեփանի որդի Տէմիրճի Յոհաննէսին, որ առ Աստուած փոխեցաւ ի Թուին Հայոց ՌԺԳ (1014) յուլիս ԺԸ»։ այժմ՝ Հայոց թուականն է 1334, որմէ նախորդ թիւն հանելով կը մնայ 320, որ է տապանաքարի տարեւորութիւնն, որով և տեղւոյս Հայոց 350 տարի յառաջ ասա գալուն ճշմարտութիւնը կ'ապացուցանէ ամենամեծ դիւրութեամբ։

* * *

Արմենեան այդ անբաղդ գաղթականք ցնցոտեաց մէջ իբրեւ ի խանձարուրի ծրարուած՝ եղեգնաչէն տանց մէջ տարիներով կը պատսպարուին անտէր ու անտիրական և ամեն կողմանէ անմխիթար կենաց կ'ապրին չունենալով աղօթատուն մը, որով գոնէ հոգեւորապէս մխիթարուէին, փոխան մարմնական չարչարանացն. յետոյ քաղաքիս հիւսիսային արեւելակողմն կ'ունենան իրենց մի անչան տեղ ի ի բնակութիւն՝ քաղաքէն բաւական հեռու, ուր կը թաղեն նաեւ իրենց մեռեալներ, որ նոյն ատենը կենդանիներէն աւելի պէտք էր բախտաւոր եղած լինէին, ըստ որում նոցա հանգստարանն աւելի վայելուչ դիրք մ'ունեցեր է քան թէ իրենց պատմած եղեղնաչէն բընակութիւնքն։

Այսպէս ահա 60 տարւոյ չափ այս ողորմելի արարածները խեղճ ու կրակ կեանք վարելէն ետքը, խորհուրդ ընելով Գրիգոր վարդապետին հետ կառավարութեան խնդրագիր մը կուտան մի այլ տեղի փոխադրուելոյ նպատակաւ, թէ՛ դժուարաւ և թէ՛ դիւրաւ կը յաջողին քաղաքիս արեւելեան հարաւակողմն «քէրվան սարայ» կոչուած պանդոկն առնել իրենց ի բնակութիւն, ուր ակամայ կը տեղաւորուին։

Այս ատեններն ինչպէս կը լինի պատճառն ինձ անծանօթ, Հայերն գրեթէ կորսնցնելոյ վրայ կը լինին մայրենի լեզուին, զոր հայրենի երկրէն հետ բերած էին. թէև կը փափաքին վերստին ձեռք բերել զայն, այլ դժուարութիւնք անյաղթելի կը լինին... միայն գոհ կ'ըլլան եթէ ունենան աղօթատուն մի։ Գրիգոր վարդապետն խորին ծերութեան հասած՝ տեսնելով որ իր փոքրիկ հօտ ոսկեղինիկ լեզուին հետ միայն անգին աւանդ, զոր Հայաստանէն հետերնին բերած և մինչև նոյն ժամանակը խնամօք իրենց կուրծքին տակ պահած էին, կորսնցնելոյ վտանգին մէջ կը գտնուի, աճապարանօք յիշեալ պանդոկի 3—4 խղիկներու միջնորմերն քակել տալով կը յարմարցնէ իրենց համար եկեղեցի մ'իբրև տեղի մը խիթարութեան այդ անմխիթար վայրին մէջ, միութեան կապ մի այդ ցրուեալ գաղթականաց, սակայն տակաւին իրենց նուիրական երկրին եկեղեցւոյն կարգ և կանոն ի մտի և ի սրտի ունենալով՝ առանց չնորհաբաշխ օծման պատրաստ ընել չեն ուզեր, թէպէտև սենեկի մի անկիւնը սեղան մի պատրաստուած։

Հայք սոյն անուանական եկեղեցին օծել տալոյ հրամանագիր ձեռք բերելոյ որչափ աւելի դժուարութեանց կը հանդիպին, այնչափ աւելի կրօնական եռանդնին կը սաստկանայ, որով և մեծամեծ զոհողութեամբք կը յաջողին հրամանագիրն բերել օժիտք և ընծայք տալով։ Ըստ այսմ Ռոտոսթոյի նոյն ատենուան վիճակաւոր Առաջնորդ Գրիգոր եպիսկոպոսը կը հրաւիրեն, որ գալով վիճակ կը ձգէ մի քանի սըրբոց անուանց վերայ (՝կերեւի թէ եկեղեցւոյն անուն մը դնելոյ համար մէջերնին անհամաձայն եղած են) և վիճակն կ'ելլէ Թորոսին և օծելով զեկեղեցին կ'անուանեն «Սուրբ Թորոս»։

Եկեղեցւոյ սոյն նախնական կազմակերպութիւնն ամենամեծ ուրախութիւն և մխիթարութիւն կ'առնէ իրենց, և տեղւոյս ցիր ու ցան փոքրաթիւ Հայք ընդ թեւօք եկեղեցւոյն կը ժողովին և այսպէս կը կազմեն Հայկական կամ տեղական բարբառով «Արմենեան» փոքրիկ խումբ մը։

Գրիգոր եպիսկոպոս սոյն աղքատ եկեղեցին նիւթապէս բարեզարդելոյ համար, մի քարոզ կը խօսի գաղթական Հայոց՝ զայս բնաբան դնելով «Երանի որ ունիցի յիշատակ ի Սիոն»։ առ այս իւրաքանչիւր ոք կը փութայ եկեղեցւոյ և քահանայական զգեստուց վերաբերեալ բան մը գնել ու ամբողջացնել, վերջապէս Հայոց ՌԴԴ (1093) թուականին եկեղեցին կը հաստատուի և կը բարեզարդուի յար և նման իրենց Հայկական եկեղեցւոյն։

Վերոյիշեալ թուականէն յետոյ 40—50 տարի այցելուի մ'երբեւ չեն տեսներ, վասն զի Ռոտոսթոյի Առաջնորդք շարունակ փոփոխման ենթակայ կը լինին։ Ահա այս ժամանակամիջոցին մէջ տեղւոյս Հայք մայրենի լեզուին իսպառ կը մոռնան չունենալով գոնէ ամենաողորմելի ծաղկոց մը, և իգական սեռն ևս, որմէ գլխաւորաբար կախումն ուներ այդ Հայ լեզուի հարազատ պահպանութիւնն, թերբ՝ բարբառ եղած էր։

Ի վերջոյ «Հոգեւորդի» մականուանեալ Եղիազար Արքեպիսկոպոս հաստատուն հրովարտակաւ Պատրիարքարանէն առաջնորդական պաշտօնով կուգայ ի Ռոտոսթօ, ուր 18 տարի պաշտօն կը վարէ, թէպէտ և տեղւոյս երբեմն այցելութիւն տալու չի ծուլանար, սակայն մերայինքն անցեալոյն մէջ քանի մը տասնեակ տարիներ թերքաբարբառ անցուցանելով՝ նորա հզօր ազդեցութիւն արդէն կրած կը լինին իրենց հին և մանաւանդ նոր սերնդեամբն հանդերձ։

(Շարունակելի)

Մ. Կ. ՄԻՐՍԽՈՐԵԱՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԿ

—

Կենդանական մագնիսականութիւն. — Թիշատակագիր մը կենդանական մագնիսականութեան վրայ. — Կենդանական մագնիսականութիւն Ֆրանսայի Գիտական Ճեմարանին առաջ։

—

Կենդանական մագնիսականութիւնը ճշմարի՞տ գիտութիւն մ'է թէ կարծեցեալ, առեղծուած մ'է դեռ, եւ այնպէս պիտի մնայ այնքան ժամանակ որ սոյն առեղծուածը լուծելու մասին ձեռնհասութիւն ունեցող գիտունք չբարեհաճին զայն լրջօրէն ուսումնասիրել եւ վերջնական վճիռ մ'արձակել։

Կարծեմ հարկ չկայ ըսել թէ կենդանական մագնիսականութիւնը տեսակ մ'ազդեցութիւն է, զոր մէկ մարդ ուրիշ մէկ մարդու վրայ կը բանեցնէ ձեռքերովը շարժումներ ընելով անոր վրայ կամ նոյն իսկ անոր աչքերուն մէջ զօրաւոր նայուածք մը յառելով, եւ այսպէս մագնիսական քնոյ մէջ կ'ընկղմէ զայն. նոյն վայրկենէն սկսեալ մագնիսացեալը կրկնատեսութիւն (տուպլվիւ) կ'ստանայ, ներկայ կամ բացակայ անձանց մտքի խորհուրդները կը կարդայ, իւր գտնուած տեղէն շատ հեռու գտնուող տեղերու մէջ անցած դարձածները կը տեսնէ, խօսուածները կը լսէ, եւ մինչեւ իսկ առանց բժշկութեան տեղեակ ըլլալու, հիւանդութեան մը կեդրոնն եւ զայն դարմանելու համար հարկ եղած դեղերը կ'անուանէ։

Կենդանական մագնիսականութեան սոյն ամենապարզ սահմանէն կարելի է դուշակել թէ անի որքա՛ն մեծ ծառայութիւններ կրնայ մատուցանել մանկանացուցաց, եթէ ճշմարիտ գիտութիւն մ'ըլլայ։

* * *

Եւ սակայն Պ. Լիէժուա կենդանական մագնիսականութիւնն իբր ճշմարիտ գիտութիւն կը դաւանի։

Պ. Լիէժուա Ֆրանսայի Նանսի քաղաքին իրաւաբանական բարձր վարժարանին դասատուներէն մին, եւ հրաշակաւոր մագնիսացնող մ'է. անա սոյն գիտունն է որ բարոյական եւ քաղաքական գիտութեանց Ճեմարանին յիշատակագիր մը մատուցած է վերջերս սա նիւթին վրայ. «Թելադրութիւն մագնիսական քնոյ մէջ, Քաղաքական օրինագրքի եւ Եղեռնական օրինագրքի տեսակէտով։»

Սոյն տեղեկագրին մէջ, Պ. Լիէժուա կենդանական մագնիսականութեան վերայ շատ մը տեղեկութիւններ կը հաղորդէ, զոր իւր մագնիսացուցած անձերու վրայ (ընդհանրապէս իգական սեռէ) փորձեր ընելով ստացած է. իւր տուած ծանօթութիւններն այնքան հետաքրքրական են, որ կ'արժէ զանոնք աղնիւ ընթերցողաց ներկայել։

Անգամ մ'որ ձեռաց շարժումներով կինը մագնիսական քնոյ մէջ ընկղմէք, կ'ըսէ Նանսիցի գիտունն, երբ հրամայէք անոր որ չխօսի՝ կը լռէ, երբ հրամայէք որ չլլէ՝ կը մոռնայ, երբ հրամայէք որ այս ինչ բանն անմիջապէս կամ այն ինչ պարագային ընէ՝ անմիջապէս կամ այն ինչ պարագային կընէ, երբ թելադրէք որ այն ինչ բանին հաւատայ՝ կը հաւատայ, երբ երեւակայական եղելութեան մը ստոյգ ըլլալը հաստատէք՝ ստոյգ կը կարծէ։

Աւելին կայ. մագնիսացեալ անձն իւր պատասխանատուութեան զգացումն, իւր բարոյական ճանաչողութիւնը բոլորովին կը կորսնցնէ կարծես եթէ մագնիսացնողը թելադրէ՝ նորատի աղջիկ մը իւր մօր վրայ բէվոլվերի հարուած մը կը պարպէ, ուրիշ մը թոյն կը խմցնէ այնպիսի մէկուն՝ որուն դէմ բնաւ ցաւ մը չունի, ուրիշ մը մատցածին խօսակցութիւն մը կը լսէ ոճրագործներու մէջ, եւ, մագնիսացնողին հրամանաւ, կ'երթայ զանոնք արդարութեան մատնելու, ուրիշ մ'ալ չըսատացած գումարն իբր իւր պարտքը կը ճանչնայ, երբ պնդուի թէ այդ գումարը փոխ տրուած է իրեն։

Գէթ սոյն կիները մագնիսական քընոյ մէջ ի՞նչեն ինչ որ կ'ընեն. հապա ինչ ըսեմք, երբ Պ. Լիէժուա կը յարէ թէ անձեր ալ կան որ մինչեւ իսկ մագնիսական քնոյ մէջ չընկղմելով, եւ, գոնէ ըստ երեւոյթի, իրենց բնական վիճակը պահելով, միեւնոյն բաները կ'ընեն. կը բաւէ որ մագնիսացնողն անոնց աչքերուն մէջ զօրաւոր նայուածք մը յառէ եւ իշխողական ձայնով մը հրամայէ այս ինչ կամ այն ինչ բանն ընել, կամ այս ինչ խորհուրդն, այն ինչ զգացումը թելադրէ. իւր հրամանն անմիջապէս կը կատարուի։ Հաղորդ թելադրութենէն ալ ուզած օգուտը կրնայ քաղել։

Ահա այսպէս մարդկային էակ մ'իւր կամեցողութիւնն, իւր պատասխանատուութեան եւ բարոյականի ճանաչողութիւնն առժամանակեայ կերպով բայց կատարեալապէս կը կորսնցնէ այնպիսի անձի մը գաղտնելից, սոսկալի եւ յաղթական ազդեցութեան տակ, որ ինքը իսկ չգիտէ թէ ի՞նչպէս անսահման իշխանութիւն մը կը բանեցնէ նուաճեալ հոգւոյ մը վրայ։

Ա՛յն մագնիսացնողք, որ հասարակութեան առջեւ փորձեր կ'ընեն, երբ կարգը մագնիսացեալին բան մը թելադրելու գայ, կ'ըսեն. «Մագնիսացեալին այս ինչ խորհուրդն, այն ինչ զգացումը պիտի թելադրեմ, բայց ապահով չեմ յաջողելու։» Պ. Լիէժուա կ'ըսէ թէ ինքը այդ մասին միշտ յաջողած, եւ թէ իւր փորձերը կատարելապէս առողջ անձերու վրայ ըրած է։

Հարկ է սպասել տեսնելու համար թէ Պ. Լիէժուա իւր դիտողութիւններէն ինչ հետեւանքներ հանած է Քաղաքական օրինագրքի եւ Եղեռնական օրինագրքի նկատմամբ, զի Ճեմարանը նորա յիշատակագրին ընթերցումը չէ աւարտած դեռ։

Ուրեմն սոյն հետաքրքրական խնդրոյն վրայ կրկին խօսելու խոստումս տալով հանդերձ, պարտք կը համարիմ յաւելուլ թէ կենդանական մագնիսականութիւնն ուսումնասիրողաց ուշադրութենէն երկու գլխաւոր կէտ վրիպելու չեն. մին սա թէ՝ թէ մագնիսացողն եւ թէ մագնիսացեալը տեղի ունեցած երեւոյթներուն խաղին (մէքանիզմ) նկատմամբ կատարելապէս անգիտակից են, եւ թէ ճշմարտութիւնը դուրս կը ժայթքէ սոյն երկու մթութեանց մէջէն, որ մինչ ցայսօր անյաղթելի խոչընդոտ մ'եղած են խնդրոյն գիտութեան նպաստաւոր վերլուծ մ'ուսումնասիրման. երկրորդը սա թէ՝ մագնիսացեալք հաւանականաբար հիւանդներ են, թէ անոնց հիւանդութիւնը դժուարահասկանալի հիւանդութեանց կարգէն է, եւ թէ յաճախ կեղծիքն ալ մեծ դեր կը խաղայ կենդանական մագնիսականութեան փորձերու մէջ։

* * *

Ֆրանսայի Գիտական Ճեմարանին մէջ եւս միջադէպ մը տեղի ունեցած է վերջերս կենդանական մագնիսականութեան նկատմամբ։

Ընթացիկ ամսոյս 7ին տեղի ունեցած նստին մէջ, մշանջենաւոր քարտուղարը Ճեմարանին ուղղեալ գիր մը կը կարդար, սապէս.

«Կինս (ամուսինն է որ կը գրէ) առատ մագնիսական հեղուկ ունի զոր յաճախ գործածած է դարմանելու եւ բժշկելու համար այնպիսի հիւանդութիւններ, որք անդարմանելի հռչակուած են. վերջերս իւր ազդեցութիւնը տասն եւ մէկ տարեկան մանուկի մը վրայ բանեցուց, որ օրքիս (թէմբրէյի) ունէր, մագնիսական քնոյ մէջ ընկղմեց զայն, որու մէջ մանուկն իւր հիւանդութեան համար հարկ եղած դարմանը ցուցուց, եւ յիրաւի այդ դեղով առողջացաւ. սոյն մանուկը, մագնիսական քնոյ մէջ, խիստ հաղուադէպ կրկնատեսութիւն մը կ'ստանայ, զոր օրինակ կը կանխատեսէ թէ վաղն այս ինչ ժամուն նուազում մը պիտի ունենայ, եւ ճիշդ նոյն ժամուն կը նուազի....»

Սոյն պահուն ծիծաղի ընդհանուր քրքիջ մը քարտուղարին ընթերցումը կ'ընդմիջէ, որ հռչակաւոր Տօքթ. Շարգօին կ'առաջարկէ սոյն գիրն ուսումնասիրել։

Տօքթ. Շարգօ ժպտելով կը պատասխանէ թէ խնդիրն հարկ եղածին չափ գիտական չթուիր իրեն. ուրիշ անգամ մ'ալ, Պ. Լարէ դիտել կուտայ թէ դիւանին պարտքն է նմանօրինակ թղթեր մէկ կողմ նետել, թէ Ճեմարանին մէջ զանոնք կարդալ՝ նորա ժամանակը գողնալ եւ հռչակի հետամուտ մէկ քանի անձանց հացին իւղ քսել է։

Ամէն կողմէ միաձայն հաւանութեան նշաններ կ'արտայայտուին սոյն դիտողութեան վրայ, որով միջադէպը կը փակուի։ ՎՕԼԸՐՕ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԱԶԴ

Թալասու Վարդ-Պատրիկեան վարժատան համար լաւ հայերէն և առաջին կարգի մաթէմաթիք դիտցող դասատու մը կը խնդրուի գոհացուցիչ ամսականաւ։

Ցանձնառուն պէտք է դիմել առ Վարժապետեան էֆէնտի, ի վարժարան կէտիկ փաշայի։ 6—2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

—=—

ՎԻՃԱԿ Ի 29 ՓԵՏՐՎԱՐ 1884

ՊԱՀԱՆՋՔ		Ղրուշ	
Բաժինք — չգանձուած		550,000,000	
Մնացուկ	(ի Կ. Պոլիս	84,981,486	33
	(ի Մասնաճիւղս	27,848,464	19
Գանձելի փոխանակագիրք		483,396,710	8
Ընթացիկ հաշիւք Կայսերական գանձուն — պարտականք		514,892,239	30
Ընթացիկ հաշիւք զանազան — պարտականք		283,323,392	22
Փոխատուութիւնք արժեթղթոց եւ վաճառաց վրայ		148,853,518	28
Անշարժ եւ շարժական գոյք		7,686,472	35
Զանազանք		3,103,808	3
		2,104,086,093	18

ՊԱՐՏՔ		Ղրուշ	
Դրամագլուխ		1,100,000,000	
Պանքոտոմաք ի շրջաբերութեան	(ի Կ. Պոլիս	26,535,400	
	(ի Մասնաճիւղս		
Վճարելի փոխանակագիրք		116,838,164	5
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. գանձուն — պահանջողք		5,460,148	20
Ընթացիկ հաշիւք զանազան — պահանջողք		432,254,026	19
Աւանդք որոշ պայմանաժամով		59,408,899	34
Պահեստք զանազան		274,584,218	
Վճարելի չահաբաժինք		698,157	
Զանազանք		88,307,079	20
		2,104,086,093	18

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց.

Տնօրէն
Է. ՏՐՎՕ

Ընդհանուր Տնօրէն
Մ. Հ. ՖՕՍԹԷՐ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ 245,682 » »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գինեղով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կընայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ մօտակայ գիւղերու մէջ, գիներու եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԻԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՈՒԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16—17

ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-Ջամի 32

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍԿԷՐԻ

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ էրգագ անպարը իլուն միւպայեա օլունաճազը իլան գըլը-նան 2,880,000 գըյէ ճէնօվա բի-րինճինին իթթիխազ օլընան նիւ-մունէ վէ մուգարրէր պուլունան չէ-բայիթի վէճճէլէ պէհէր գըյէի ֆէճ-տիսի սիմ մէճիտիէ 19 զրուշա օ-լարագ 69 բարայա Թալիպի էօհ-տէսինտէ օլուպ իշպու նիսանը բու-մինին ենպիրինճի չէհարչէնպիհ կիւ-նիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյին-տէն վէ օն իքինճի բէնճէնպիհ կիւ-նիւ տոխի թէգարրուր իտէն ֆի-յաթընտան եիւզտէ պէշ թէնգիլի գապուլ իտիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարը մագամը սերաս-քէրիէ լէվազիմաթ տայրէսինէ կէլ-մէլերի։ 1

9 Նիսան 1300

ԻԼԱՆ

Պալատ իսկէլէսինտէ պիր պապ քէպիր մաղազա իճարէ վիրիլէճէք։

Պալատ իսկէլէսինտէ գալաֆաթ մէյտանը, իճարէ վիրիլէճէք։

Պալատ իսկէլէսինտէ գահվէ տիւքքէանը, իճարէ վիրիլէճէք։

Իւսկիւտարտա արապա վաբորը իսկէլէսինտէ, պիր պապ քէպիր խան, իճարէ վիրիլէճէք։

Հօճա փաշա ճիվարընտա աթիք մազպաթա զօբաղընտա 12 Նիւմէրո իլէ մուրագգամ գարաղօլխանէ արաասը, սաթըլաճագ։

Նիզամիյէ խաղինէսինէ մէրպութ էվլաքտէն պալատէ մուհարրէր պէշ փարչասընտան տէօրտի միւնֆէրիւ-տէն քիրայա վիրիլէճէկի վէ պիրի սաթըլաճաղը ճիհէթլէ, պունլարա Թալիպ օլանլարը 1300 սէնէսի Նի-սանըն 15 ինճի կիւնինէ գատար պապը վալայի սերասկէրի շիւպէյի մախսուսէսինէ միւրաճաաթլէ շարթ-նամէսինի կէօրմէլէրի վէ պէհէր փազար իրթէսի վէ փէնճշէնպիհ կիւնլէրի օլուճաճագ միւզայիտէյի ալէնիյէտէ պուլունմալերի իլան օլու-նուր։

3 Նիսան 1300 1

Ն. ԲԱԲԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մ-ր-ելլ-ոյ Լ Բ-ոնլ դէջ- կանոնաւորպէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օ-րերը։

Ո-ղղ-ակ Լ ապ-ոսպ-որ-ոնէն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Որ կանոնաւորպէս կը բանի Լիվերբուլ եւ Ամերիկայ դէջ-։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	2,500	Ֆինլանդ	3,700
Ալասկա	2,500	Ֆլորիդա	3,700
Անգլոսաքսան	2,500	Ֆլորիդ	3 700
Ամերիկա	2,500	Իսպէրիա	5,500
Արաբիա	3,700	Իւլիսէս	5,500
Պավարիա	6,000	Իոդրիա	5,500
Պուլկարիա	6,000	Լէսպոս	2,200
Քասթիլիա	800	Լիկոսիա	2,500
Սարդինիա	2,000	Լէսպոս	800
Տորոյ	700	Օքսրոյ	700
Էջիպէտ	3,700	Բէրիա	3,800
Ֆոպա	3,700	Վալենսիա	6,800
Ֆոբրիան	3,700	Վէրմինէա	6,800

—

Ֆլորիդա շոգենաւը, նաւապետ Ար-մբսթրոնկ, ընդհանուր վաճառքով աստ եկաւ Լիվերբուլէն, եւ ի մօտոյ նորէն Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Ալեքսանդրիոյ ճանբով։

Ամերիկա շոգենաւը, նաւապետ Ռի-չարտս, Լիվերբուլէն աստ հասաւ եւ ի մօտոյ դարձեալ Լիվերբուլ պիտի ուղե-ւորի Զմիւռնիոյ ճանբով։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հե-ղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյ-լանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչիսթրիանի Լ Օրէսայի դէջ- կանոնաւորպէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ա. յ Սոֆիա	3,000	Պէրքս
Աբարտ	2,500	Ռոճբրս
Աբիսինիա	2,500	Քրուիքշանք
Լափոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասիդոնիա	3,500	Մարշ
Բոհեմիա	2,800	Ֆօթբրմիլ

Ա. յ Սոֆիա շոգենաւը, ապրիլ 28 ին Օտէսայէն աստ կ'սպասուի Լիվերբուլ երթալու համար։

Ա. յ Սոֆիա շոգենաւը կին թամբոդներ ալ ունի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր դներով վաճառք կ'ընդունի եւրոպական երկիր-ներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստու-թիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

Ա Ր Ե Ւ Ե Լ Ե Ա Ն

Ե Ր Կ Ա Թ Ո Ւ Ղ Ի Փ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՓԻԻԶԻԻՓ—ԶԷՓՄԷՃԷ

Մեկնում 1 Ապրիլ (Ն. Տ.) 1884, դէպի- ցնոր գնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻԻԶԻԻՓ—ԶԷՓՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՑԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	62	64	66
	Աստաղ															Իրիկուն							
Կ. Պոլիս . . . . Երթ	6 14	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 52	1 27	2 26	3	3 34	4 4	4 40	5 11	5 42	6 1	6 26	6 57
Գում-գաբու	6 25	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12	1 2	138	2 37	3 11	3 45	4 15	4 51	5 22	5 53	6 12	6 37	7 8
Եէնի-գաբու	6 29		7 57		8 58			10 34	10 53	11 32	12 4	1 6	142	2 41	3 15	3 49	4 19	4 55	5 26	5 58		6 42	7 13
Տավուտ փաշա	6 32		8					10 37	10 56	11 35	12 7	1 9	1 45	2 44	3 18		4 22		5 29	6 1		6 45	7 16
Սամաթիա	6 37		8 6		9 4			10 42	11 1	11 40	12 12	1 14	1 50	2 49	3 23	3 55	4 27	5 1	5 34	6 6		6 50	7 21
Եէտի-գուլէ	6 42	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 17	1 53	2 54	3 26	4	4 30	5 7	5 37	6 9	6 22	6 54	7 27
Մաքրիգիւղ	6 54	8	8 25		9 23			10 59		11 58				3 6		4 14		5 21			6 36		7 39
Այ-Սթէֆանոս		8 14	8 36		9 33			11 10		12 10						4 25		5 32			6 50		
Քիւչիւք-Զէքմէճէ ժամմ		8 25								12 19											6 59		

ՓԻԻԶԻԻՓ—ԶԷՓՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՑԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1
	Աստաղ											Իրիկուն										
Քիւչիւք-Զէքմէճէ . Երթ			7 34									1 16										6 38
Այ-Սթէֆանոս			7 44		8 42		9 38			11 17		1 27						4 39		5 54		6 51
Մաքրիգիւղ	6 30	7 23	7 57		8 54		9 49			11 30		1 40			3 13			4 51		6 7		7 5
Եէտի-գուլէ	6 44	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	1 22	1 54	2 21	2 55	3 27	3 59	4 35	5 6	5 42	6 23	7	7 26
Սամաթիա	6 49	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41		10 16	11 16	11 48	1 26	1 58	2 25	2 59	3 31	4 3	4 39	5 10		6 27		
Տավուտ փաշա	6 54	7 46		8 47		9 46		10 21	11 21	11 53	1 31		2 30	3 4	3 36	4 8	4 44					
Եէնի-գաբու.	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49		10 24	11 24	11 56	1 34	2 4	2 33	3 7	3 39	4 11	4 47	5 16		6 33		
Գում-գաբու.	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 39	2 8	2 38	3 12	3 44	4 16	4 52	5 21	5 52	6 38	7 10	7 40
Կ. Պոլիս . . . ժամում	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 48	2 17	2 47	3 21	3 53	4 25	5 1	5 30	6 1	6 47	7 19	7 50

Ֆոքը ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարներն Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոյ մէջ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Որ ամբոք տանի Մանիսա կը բանի Լիվերբուլ Լ Մէնչիսթրիանի դէջ-։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օքսանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մարսէյ	2,500
Ալիքէս	3,000	Նանթ	2,500
Պոնտիա	4,600	Բաղտատ	5,000
Պոհեմիա	3,800	Բարիզ	3,200
Պուլկարիա	2,500	Բաբիլոն	3,000
Պրիմրոզ Հիլ	1,200	Սերվիա	7,800
Սեթիսլանդ	5,000	Սիրիա	4,600
Քուրտլանդ	4,700	Սարսոն	3,000
Շերբորոյ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեվերոս	2,500	Սիրան	3,000
Կուլիա	4,000	Թրիթիս	3,000
Քիրար	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարսիլիա	3,000		

Մարոտտոյ շոգենաւը, նաւապետ Քէյ, մայիս 4ին Լիվերբուլէն աստ կ'սպասուի։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ ամբոք տանի Մանիսա կը բանի Լիվերբուլ Լ Մէնչիսթրիանի դէջ-։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օքսանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մարսէյ	2,500
Ալիքէս	3,000	Նանթ	2,500
Պոնտիա	4,600	Բաղտատ	5,000
Պոհեմիա	3,800	Բարիզ	3,200
Պուլկարիա	2,500	Բաբիլոն	3,000
Պրիմրոզ Հիլ	1,200	Սերվիա	7,800
Սեթիսլանդ	5,000	Սիրիա	4,600
Քուրտլանդ	4,700	Սարսոն	3,000
Շերբորոյ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեվերոս	2,500	Սիրան	3,000
Կուլիա	4,000	Թրիթիս	3,000
Քիրար	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարսիլիա	3,000		

Մարոտտոյ շոգենաւը, նաւապետ Քէյ, մայիս 4ին Լիվերբուլէն աստ կ'սպասուի։

Քէպոբ շոգ. նաւապետ Ճոնէս, աստ հասաւ Լիվերբուլէն եւ ի մօտոյ վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Սատրագրեալս արտօնութիւն ունի ճանբորդ եւ վաճառք ընդունիլ նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ
ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
Ղալաթիա։

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՔ

Ընդ դէջ Անդլիոյ, Կ. Պոլսոյ Լ Օրէսայի

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալլանտ	2 000	Լէքսանդր	4,500
Անթիլ	3,000	Մարկիզ	4,300
Արկոյ	1,500	Մարգարէ	2,500
Պասսան	3,500	Միլլ	2,000
Պերգամոս	2,200	Նէսթոր	2,000
Պրավդ	2,000	Օրէլլը	5,000
Գէյրդ	2 600	Օրլանդ	3,000
Գալէքսս	2,500	Օրտանդ	4,500
Գամբոս	2,100	Օրդս	2,000
Գարդ	2,000	Բուլիֆէթ	1,200
Գոմս	2,700	Բալերմ	3,200
Տէրս	2,500	Բանդեր	1,700
Տօմինս	1,800	Քէրդ	2,800
Տրաս	2,600	Քիլլերդ	4,400
Էրարդ	2,600	Քինալդ	3,200
Ֆալտն	800	Ֆէլլը	3,000
Ֆէրս	1,700	Ֆոմանս	3,500
Ֆլամինիս	1,600	Ֆոմս	3.500
Կուլէյ	5,500	Սալէրնս	4.000
Կէրանս	2,200	Սաֆֆ	2,000
Կոզ	1,800	Սէլլէս	2,000
Կրոֆտս	2,200	Սէրենդ	4,300
Հանիս		Թասոս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ռէլլան	3,000
Հիպոլիս	3,000	Թիլլէր	1,300
Հիմոդերդ	1,200	Թոլլոս	2,800
Ճէնս	2,300	Ֆանդրս	3,600
Քիլլս	2,000	Եէրոս	3,600
Քոֆնս	2,200	Զէրբա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Թոլլոս շոգենաւն ապրիլ 5ին Օտէսա ուղեւորեցաւ։

Քանդիս շոգենաւը, նաւ. Հորնսպի, ապրիլ 6ին Լոնտոնէն մեկնեցաւ Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի համար, եւ ապրիլ 24ին մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

Քոֆնս շոգենաւն ապրիլ 18ին Անգլիայէն մեկնելով մայրաքաղաքս պիտի գայ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Մէնէթ խան
Ղալաթիա։

3

ՏՐԱՃԷ ՏԷԲԻԻՐԱԹԻՖ ԻՕՏԻՒՐԷ

ՏԻՒ ՏՕԲԹԷՕՐ ԺԻՊԷՐ

Մորթային հիւանդութեանց, մորթի ծակերու խցման, վէրքերու, արեան ապականութեան, գաղղիական ախտի դէմ գործածուած դեղերուն ամենէնլաւն, ամենէն աղդուն, ամենէն ախորժահամն եւ ամենէն դիւրագինն է։

Պահանջել (ինչպէս նաեւ շուրուպին համար) ժիպէրի եւ Պուլթինեի կարմիր սատրագրութիւններն եւ Ֆըրանսական կառավարութեան կապոյտ դրոշմը։

Կը գտնուի Փարիզ, Պուլթինեի եւ Տէլօրիէ դեղարանն եւ բոլոր դեղագործաց եւ դեղավաճառաց քով։

6

ՍԻՐՕ Է ԲԱԹ ՏԸ ՎՕՔԼԷՆ

Կուրծքի եւ կոկորդի հիւանդութեանց լաւագոյն դեղ։

Կը գտնուի Փարիզ, Քլէրի փողոց, թիւ 31 եւ ուրիշ ամեն դեղավաճառաց քով։ Մայրաքաղաքիս մէջ միակ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, մաքսատան դիմաց կէօչէ օղլու խան Պ. Զէրվաթիի վաճառանոցը։

8

ԲՕՄԱՏ ՏԷԼՕՐԻԷ

Եռքի, թեփի եւ մազերու անկման լաւագոյն դեղ։

Կը գտնուի Փարիզ, Քլէրի փողոց թիւ 31, եւ ամեն դեղավաճառաց եւ վարսավարդարաց քով։ Ամբողջ տուփը 20 ղրշ., կէս տուփը 12 ղրշ։

Մայրաքաղաքիս մէջ միակ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, մաքսատան դիմաց, կէօչէ օղլու խան, Պ. Զէրվաթիի վաճառանոցը։

9

ԱՄԱՆՏԻՆ ՏԷԼՕՐԻԷ

Զեռաց ճաթրտուքի, պալարներու, եռքի եւ ածելիէ յառաջ եկած մորթային բորբոքման դէմ լաւագոյն դեղ մ'է Պ. Տէլօրիէի սոյն բոմատան։

Կը գտնուի Փարիզ, Քլէրի փողոց թիւ 31, եւ ամեն դեղավաճառաց եւ հոտավաճառաց քով։ Մայրաքաղաքիս մէջ միակ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, մաքսատան դիմաց կէօչէ օղլու խան, Պ. Զէրվաթիի վաճառանոցը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՇՈՒՍԱ

Ղալաթիա 12 ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հայուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ.	110,10	առ Անգլ. լիր.
Ֆարիզ 3 » Ֆր.	22,35	առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Ֆոնտ. դոցուեցաւ	9,35
բացուեցաւ	9,34
կէս օրին	9 32 1/2
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	14,75
Բումէլիի երկաթուղի	47, Անգլ. լիր
Օսմէրէք ժէնէրալ	4,10
» Օթման	4,
Կ. Պոլսոյ Պանքան	6,35
Քրէտիի ժէնէրալ 6% Օսմ. լիր	7,18
Փոխ. 1863 (Մուլ-ի-) 6% Ֆր.	65,
» 1865 » 6%	60,
» 1869 (Բինար) 6%	49,
» 1872 (Պօն տիւ Թրեզոր)	18,
» 1873 (Բինար) 6%	44,
Լաւրիում	127
Թրամուայ Օսմ. լիր	292 1/2
Թղթադրամ »	1600
Էվվալէսիզ	25
Բէքոր	72

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 23 ապրիլ

Անգղ. Ֆոնտ.	102 7/16
Օսմ. »	9
Փոխ. 1865	11 1/8
» 1869	9 7/8
» 1871	68
» 1872	17
» 1873	9
» 1877	80
Պանք Օթման	16 3/4
Ռուս. փոխ. 73ի	93
Եգիպտ. միացեալ	68
» արտաքուստ	90 1/2
Տայրա Սանիէ	65 1/4
Փոխ. Ռուչիլ	90 1/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 23 ապրիլ

Գաղղ. Ֆոնտ.	3 0/0	76,30
» »	4 1/2 0/0	107,95
Օսմ. Ֆոնտ.		8,97 1/2
Փոխ. 1865	Ֆր.	59
» 1869		44,
» 1873		47,12 1/2
Օսմ. Երկաթուղի		672,50
Պանք Օթման (գ. կ.)		535
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)		96 1/4
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)		
» » Արանչեան		94 35
Իտալ. Ֆոնտ.		342,50
Եգիպտ. միացեալ		25,19
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ		

Վիէննա 23 ապրիլ

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	121,90
Բումէլիի երկաթուղի	22,50

ԿԷՍ ՕՐ 5,05